

Voorwoord

[PM]

Jaap Verhulst, voorzitter Overlegorgaan

Inhoud

1. Algemeen
2. Gebiedsgerichte aanpak stikstof
3. Programma Natuurlijk Platteland – Deelprogramma Drentsche Aa
4. Water
5. Landbouw
6. Natuur en landschap
7. Recreatie
8. Wonen en leefbaarheid
9. Klimaat en energie
10. Educatie en communicatie
11. Gebiedsfonds Drentsche Aa

Bijlagen

1. Organisatie Nationaal Park Drentsche Aa
2. Overzicht Gastheren en -vrouwen Drentsche Aa
3. Besluitenlijst Overlegorgaan 2021
4. Eindafrekening Bestedingenplan 2021
5. Overzicht afgeronde projecten
6. Actuele nieuwsberichten op de website in 2021
7. Adressen partners

1. Algemeen

Beheer-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan Nationaal Park Drentsche Aa (2021 - 2030)

In het najaar stelde het Overlegorgaan het Beheer-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan Nationaal Park Drentsche Aa voor de periode 2021-2030 vast. Het BIO-plan vormt de basis voor samenwerking, ontwikkeling en investeringen in Nationaal Park Drentsche Aa. Het is het derde plan sinds de oprichting van het Nationaal Park; elke tien jaar wordt het aangepast aan de actualiteit. Het plan gaat in op de uitdagingen waar het Nationaal Park voor staat. Voorbeelden zijn de overstap naar duurzame energie, de overgang naar nieuwe manieren van landbouw, de afname van het aantal soorten planten en dieren (biodiversiteit) en duurzame vormen van toerisme. De in de afgelopen jaren door het Overlegorgaan vastgestelde rapporten zoals de Landschapsbiografie Drentsche Aa (2015), de Landschapsvisie Drentsche Aa 2.0 (2016), de Inrichtingsvisie beekdalen Drentsche Aa (2017) en het bezoekersmanagementplan Levend Bezoekersnetwerk 2.0 (2018) zijn in dit plan verwerkt. Ook wordt een koppeling gemaakt met de landelijke ontwikkeling van 'nationale parken nieuwe stijl'.

Bewoners konden meedenken en meepraten over het plan en ideeën aandragen voor het verwezenlijken van de plandoelen. Daartoe was vanaf 14 oktober een webinar over het plan te volgen en waren er inloopbijeenkomsten op 26 oktober in Grolloo en 28 oktober in Schipborg. Bewoners konden (en kunnen) hun ideeën ook doorgeven via de website

Een van de belangrijkste uitdagingen de komende jaren ligt op het raakvlak van landbouw, water en natuur. Het Overlegorgaan pleit hierbij voor één gebiedsgerichte aanpak om concrete doelen in

samenhang vast te leggen en tot uitvoering te brengen. Inmiddels is in opdracht van het Overlegorgaan het deelproject Transitie Landbouw gestart (zie verderop in dit jaarverslag), waarin samen met boeren uit het Drentsche Aa-gebied gezocht wordt naar verdienmodellen die passen bij de kwetsbaarheid van het gebied. Hierbij is ook een koppeling gemaakt met de Agenda Boer Burger Natuur Drenthe (proeftuin Drentsche Aa). Een verdere invulling van deze gebiedsgerichte werkwijze in het Nationaal Park Drentsche Aa is daarom wenselijk.

Nieuwe borden aan grens Nationaal Park

Eind oktober 2021 is gestart met de plaatsing van de nieuwe welkomstborden van het Nationaal Park Drentsche Aa aan de grenzen bij de invalswegen. De oude borden stonden langs de oorspronkelijke, inmiddels verouderde grenzen van het toen (2002) nog veel kleinere Nationaal Park (de 'centrale driehoek') en zorgden daarmee voor verwarring. Die werd nog vergroot doordat op een deel van de borden nog de oude naam 'Nationaal beek- en esdorpenlandschap' prijkte. Van de oude borden is een aantal verwijderd; nog bruikbare borden zijn verplaatst. Daarnaast zijn er nieuwe borden bijgekomen, zodat mensen voortaan overal in het Nationaal Park Drentsche Aa welkom worden geheten.

Op 6 mei 2019 besloot het Overlegorgaan Drentsche

Aa afscheid te nemen van de naam 'Nationaal beek- en esdorpenlandschap Drentsche Aa'.

Vanaf dat moment gebruiken we alleen nog de naam 'Nationaal Park Drentsche Aa' voor het hele Drentsche Aa gebied, van de brongebieden in het zuiden tot de benedenloop in Groningen. Dit op basis van twee argumenten:

- Vanuit communicatieoverwegingen: de lange naam is lastig te communiceren. Daarnaast zorgen de verschillende namen voor hetzelfde gebied voor verwarring.
- Inhoudelijk vanuit het landelijke programma 'Nationale Parken Nieuwe Stijl'. Alle Nederlandse nationale parken maken een verandering door. Alle Nederlandse nationale parken staan straks voor een verbrede aanpak, met aandacht voor natuur en landschap, maar ook voor landbouw, water, recreatie, wonen en leefbaarheid. Daardoor is Nationaal Park Drentsche Aa met haar verbrede doelstelling geen uitzondering meer in het stelsel van nationale parken.

Logo Nationaal Park op borden van terreinbeheerders

Stichting Het Drentse Landschap heeft inmiddels het logo van Nationaal Park Drentsche Aa op de toegangsborden van haar terreinen in het Nationaal Park aangebracht. Ook Staatsbosbeheer heeft al aantal van haar borden voorzien van het logo van het Nationaal Park; de komende tijd zullen er meer borden volgen. Dat gebeurt gefaseerd: wanneer borden aan vervanging toe zijn, krijgen de nieuwe versies het logo mee. Zo wordt het steeds zichtbaarder voor bezoekers dat ze zich in Nationaal Park Drentsche Aa bevinden.

Bankje Hendrik Oosterveld

Namens het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa heeft gedeputeerde Henk Jumelet van de provincie Drenthe in de zomer van 2021 een zitbankje aangeboden aan oud-voorzitter Hendrik Oosterveld. Oosterveld was voorzitter van het Overlegorgaan in de periode 2011-2019. Graag had hij van het Drentsche Aa-netwerk tijdens een bijeenkomst afscheid genomen. Helaas zat dat er niet in tijdens de

coronapandemie. Maar daarom was hij niet minder blij verrast toen hem locatie een zitbankje werd aangeboden voor zijn verdiensten, op een mooie plek met uitzicht op het Grollooërveen.

Hendrik Oosterveld gekozen als lid EUROPARC-raad

Op 5 oktober is Hendrik Oosterveld gekozen als lid van de EUROPARC-raad. EUROPARC is het netwerk voor de natuurlijke en culturele erfgoederen van Europa, waar ook het Nationaal Park Drentsche Aa lid van is. De federatie heeft zo'n vierhonderd leden (Nationale Parken, NGO's, beschermde gebieden) in 37 landen. Zij zet zich in voor het verbeteren van het beheer van beschermde gebieden in Europa door internationale samenwerking, kennisuitwisseling en beleidsbeïnvloeding. De voorzitter en zes leden van de raad worden driejaarlijks benoemd door de Algemene Vergadering van de EUROPARC-federatie. Oosterveld was eerder naast voorzitter van het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa ook bestuursvoorzitter van het landelijke Samenwerkingsverband Nationale Parken (SNP).

2. Gebiedsgerichte aanpak stikstof

Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben op 23 november 2021 de Gebiedsverkenningen stikstof Drenthe vrijgegeven. De Gebiedsverkenningen zijn weergegeven in een interactieve viewer en geven door middel van kaartbeelden inzicht in de stikstofdata van de twaalf stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in Drenthe, waaronder het Drentsche Aa-gebied. Ze zijn te vinden via www.provincie.drenthe.nl/stikstof.

In de Gebiedsverkenningen is de beschikbare informatie per gebied zo goed mogelijk ontsloten. Er zijn antwoorden te vinden op vragen als: wat zijn de natuurdoelstellingen in dit gebied? In hoeverre heeft de natuur in dit gebied te lijden onder de stikstofdepositie? Waar komt die stikstof vandaan? Wat kunnen we verwachten van de depositie in de komende jaren? De inhoud is gebaseerd op meerdere openbare databronnen van onder meer het RIVM, AERIUS en beleids- en beheerplannen van provincie en maatschappelijk partners.

Op weg naar Gebiedsagenda's

De Gebiedsverkenningen vormen de basis voor het verdere proces van de gebiedsgerichte aanpak stikstof, waar de provincie Drenthe samen met het Rijk en maatschappelijke partners aan werkt. De aanpak rust op drie pijlers: verminderen van de stikstofdepositie, versterken van de natuur en creëren van kansen voor economische ontwikkeling.

in het voorjaar van 2022 gaat de provincie hierover in gesprek met haar partners, waaronder terreinbeheerders, organisaties vanuit de landbouw en het bedrijfsleven, gemeenten en waterschappen. Het einddoel is te komen tot gedragen Gebiedsagenda's, waaraan iedereen een bijdrage levert. Hierbij zet de provincie in op een brede aanpak, waarbij de doelen voor stikstof en natuur worden gecombineerd met die voor de Kaderrichtlijn Water en klimaat en met aandacht voor de effecten van de maatregelen op de leefbaarheid en de sociaaleconomische structuur van het Drentse platteland. De uitvoering van de Gebiedsagenda's gebeurt op basis van een Gebiedsplan Stikstof voor Drenthe. Dit moet volgens de Wet stikstofreductie en natuurherstel in 2023 vastgesteld zijn.

3. Programma Natuurlijk Platteland – Deelprogramma Drentsche Aa

Algemeen

In 2020 heeft de Bestuurlijke Adviescommissie Drentsche Aa (BAC) het uitvoeringsprogramma Drentsche Aa in het kader van het Programma Natuurlijk Platteland (PNP) vastgesteld. Het PNP omvat de hele provincie Drenthe; de Drentsche Aa is een van de acht deelgebieden. Het PNP richt zich vooral op het realiseren van beleidsdoelen op het gebied van water en natuur, met behoud van cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden, en benutting van koppelkansen voor landbouwstructuurverbetering en leefbaarheid.

Inmiddels is naast het PNP ook het Programma Natuur (PN) onderdeel geworden van de opgave van de BAC. Dit PN is een aanvullende opgave vanuit het Rijk om versneld de kwaliteitsverbetering van natuur in Nederland te realiseren. Verschillende opdrachten zijn ondergebracht bij Prolander in de lopende gebiedsprocessen voor de komende drie jaar. Daarnaast nemen de terreinbeherende organisaties maatregelen om de natuur te versterken via de Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL).

De werkzaamheden worden langs drie lijnen uitgevoerd:

1. Functieverandering van en inrichten van gronden voor het behalen van natuur- en waterdoelen;
2. Onderzoek en uitvoering van maatregelen in het kader van Natura 2000-beheerplannen;
3. Communicatie voor het (vergroten van) draagvlak voor de uitvoering van de maatregelen in het kader van het PNP.

De onderdelen 1 en 2 zijn ondergebracht in een programmatische aanpak. Het hele programma is opgedeeld in achttien deelgebieden, ieder met zijn eigen karakteristieken en opgaven. Op basis van door de gebiedspartners opgestelde criteria wordt prioriteit gegeven aan:

- Lopende projecten (Geelbroek en drie pilotprojecten beekbodemverhoging);
- Gebieden waarvan de gronden nagenoeg obstakelvrij zijn, de zogenaamde Uitvoeringsprojecten 2023 (Roodzanden, flank Scheebroekerloopje, Anreep-Eldersloo en de Grote Spelden);
- Gebieden met complexe grond- en inrichtingsopgave zoals Rolderdiep en Polders Oosterland/Lappenvoort, Amerdiep, Elperstroom en Westerse Diep;
- Gebieden die veel bijdragen aan systeemherstel en afhankelijk zijn van een laatste perceel dat obstakelvrij gemaakt moet worden, zoals Holmers-Halkenbroek en Visvliet (nabij het Ballooërveld).

Opdrachtgever

provincie Drenthe

Opdrachtnemer

Ook worden zes landschapsecologische analyses (LESA's) uitgevoerd in het kader van de Natura 2000-beheerplannen. Hierbij wordt gekeken naar de samenhang tussen de waterkwaliteit, grondwaterstand, bodem, flora en fauna. Er wordt zo precies mogelijk uitgezocht hoe een landschap in elkaar zit. Deze informatie wordt gebruikt bij schetssessies om te bepalen hoe de gebieden eruit gaan zien.

Naast de onderzoeken worden ook PAS-maatregelen in de Natura-2000 beheerplannen uitgevoerd, waaronder het pilotproject Beekbodem op de trajecten Anlooërdiepje, Zeegserloopje en Taarlosche Diep (zie hoofdstuk 4 van dit jaarverslag). Ook in de gebieden Elperstroom, Witterveld en Drouwenerzand worden diverse PAS-maatregelen uitgevoerd.

Het streven is dat alle deelprojecten uiterlijk in 2027 gereed zijn. De projecten worden uitgevoerd in projectteams in nauwe samenwerking met de gebiedspartners. De samenstelling van de projectteams wisselt per gebied. De meeste projecten worden getrokken door Prolander. Ook Waterschap Hunze en Aa's en Staatsbosbeheer treden op als projecttrekker.

Nieuwe projectpagina

De pagina Projecten Programma Natuurlijk Platteland op www.drentscheaa.nl/pnp is vernieuwd. Per project worden de planning en de actuele gebeurtenissen aangegeven. Op een interactieve kaart is precies te zien in welke gebieden er gewerkt wordt.

Roodzanden

Een van die gebieden is Roodzanden, het gebied tussen de bossen van Zeegse en het beekdal van de Drentsche Aa. Hier ging eind april een project van start. De belangrijkste opgave is de invulling van nieuwe natuur. Onder leiding van Prolander verkenden omwonenden en grondeigenaren al schetsend in groepjes de wensen, mogelijkheden en belemmeringen voor dit gebied. Deze werden vertaald in een kaart en een schetsboek. Als afronding van de schetsfase organiseerde Prolander op 14 oktober een wandeling en een informatieavond, die zo'n 75 bezoekers trokken. Daarnaast was er nog de mogelijkheid om reacties op het schetsontwerp te geven via het schetsboekje. De informatie uit de reacties wordt benut voor het vervolg van het project. Begin 2022 gaat Prolander in samenwerking met een ingenieursbureau verder met de planvorming.

Grote Spelden

Ook in de Grote Spelden, een ruim 20 hectare groot gebied zijdal van het Anlooërdiepje ten zuidoosten van Landgoed De Schipborg, is Prolander gestart met de voorbereiding van een inrichtingsplan voor natuur. Op 30 november heeft een eerste schetssessie plaatsgevonden, waaraan diverse organisaties en belanghebbenden uit de directe omgeving hebben deelgenomen. Er werden veel ideeën en wensen ingebracht, die Prolander uitwerkt tot een schetsontwerp met diverse varianten. Dit wordt in het voorjaar van 2022 gepresenteerd tijdens een inloopbijeenkomst voor belangstellenden.

Elperstroom en Oosterland-Lappenvoort: LESA's afgerond

Voor het Elperstroom-gebied en voor de polders Oosterland en Lappenvoort is de LESA afgerond. Voor het Elperstroom-gebied biedt de afgeronde LESA concrete handvatten voor maatregelen voor systeemherstel op de korte en langere termijn die in het gebiedsproces nader worden uitgewerkt. Voor het vervolg van de LESA in polders Oosterland en Lappenvoort wordt een uitgebreidere hydrologische studie uitgevoerd als input voor het gebiedsproces. Hierbij neemt Prolander omwonenden mee in de plannen voor de inrichting van het landschap. Op 25 september was er een wandeltocht in beide polders. Op verschillende punten langs de route gaven experts op het gebied van water, natuur en cultuurhistorie uitleg. Polders Oosterland en Lappenvoort, samen circa 370 hectare, liggen ten zuiden van het Paterswoldsemeer in het grensgebied van Groningen en Drenthe. Het gebied maakt deel uit van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en is een belangrijke schakel in de 'laagveengordel' ten zuiden van de stad Groningen, die zich uitstrekt van De Onlanden tot en met het Zuidlaardermeergebied.

Rolderdiep

Voor het Rolderdiepgebied, circa 350 hectare, zijn de voorbereidingen voor het gebiedsproces begonnen. Zo zijn verkennende gesprekken met de grondeigenaren gestart over mogelijke deelname aan particulier natuurbeheer. Daarnaast zijn hydrologische en ecologische onderzoeken gestart om het systeem van het Rolderdiep beter te begrijpen, inrichtingsmaatregelen te kunnen formuleren en de effecten hiervan te kunnen beoordelen. Dit levert belangrijke bouwstenen op voor het vervolg van het gebiedsproces.

Geelbroek

Voor het gebied Geelbroek, circa 367 hectare, is in 2021 het bestek afgerond en zijn water- en omgevingsvergunningen aangevraagd. Inmiddels zijn de watervergunningen verleend. Daardoor komt de uitvoering van dit inrichtingsproject en hiermee de realisatie van natuur- en waterdoelen dichterbij. Een belangrijke uitdaging hierbij is om voor een aantal omliggende boeren de zorgen over de inrichting van Geelbroek weg te nemen.

4. Water

Uitvoeringsprogramma oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa

De provincie Drenthe, het waterschap Hunze en Aa's en het Waterbedrijf Groningen werken sinds 2015 samen in een programma om het water in de beek de Drentsche Aa zo schoon mogelijk te houden. In het kader van dit uitvoeringsprogramma 'Oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa' lopen tien projecten die zich richten op verminderen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en beter in beeld brengen van de verschillende emissieroutes. Waterbedrijf Groningen gebruikt water uit de Drentsche Aa om drinkwater van te maken voor (onder meer) de inwoners van de stad Groningen. In het verleden werden er te hoge concentraties van stoffen die in gewasbeschermingsmiddelen zitten in het oppervlaktewater aangetroffen. De doelstelling van het programma is om in 2023 nog maximaal één overschrijding aan te treffen bij het innamepunt. Zie voor meer achtergrondinformatie: www.drentscheaa.nl/projecten/lopende-projecten-0/drentsche-aa-schone/

Verminderen van erfafspoeling

Akkerbouwers en loonwerkers in het stroomgebied van de Drentsche Aa kunnen via het project 'aanpak erfemissie' aan de slag met het verminderen en voorkomen van afspoeling vanaf het erf. Deelnemers krijgen advies en begeleiding bij het treffen van maatregelen. Voorbeelden van maatregelen zijn het aanleggen van een vul- en wasplaats met zuiveringssysteem op het erf en het overkappen hiervan. Deelnemers kunnen subsidie ontvangen vanuit het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. Per bedrijf wordt veertig procent van de kosten vergoed tot een maximum van 14.000 euro. Vertegenwoordigers van het waterschap en de RUD kijken mee bij het maken van de plannen en toetsen of deze aan de regelgeving voldoen.

Spuitsvrije zones en akkerranden

Boeren en tuinders gebruiken geen oppervlaktewater uit de Drentsche Aa en zij gebruiken binnen een strook van vier meter geen gewasbeschermingsmiddelen, om zo de water- en bodemkwaliteit te verbeteren. Dit is vastgelegd in de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe (POV). Al 45 boeren en tuinders langs de Drentsche Aa doen mee aan een project waarin zij op deze buffers langs de oevers van de beek geen gewassen telen en er kruiden- en bloemrijke buffers laten ontstaan. Van de vaak bloemrijke randen profiteren bijen en andere insecten. LTO Noord en Waterbedrijf Groningen zijn voor de deelnemers opnieuw een vierjarige vergoedingsregeling overeengekomen ter compensatie van de inkomensderving en extra onderhoudskosten.

Aanpak perceelemissie

Het beekdal van het Anlooërdiepje is proefgebied voor het terugdringen van de perceelemissie (uit- en afspoeling van voedingsstoffen en gewasbeschermingsmiddelen in de beek). Alle negentien boeren die grond in gebruik hebben in het gebied, zowel veehouders als akkerbouwers, doen mee. Vanwege de coronamaatregelen was het nauwelijks mogelijk om demonstraties en veldbijeenkomsten te houden. Ter compensatie zijn er vijf filmpjes gemaakt over het project. Veel maatregelen zijn er vooral op gericht te voorkomen dat neerslag afspoelt naar de sloot en ervoor te zorgen dat de bodem meer water vast kan houden, bijvoorbeeld door akkerranden aan te

leggen. Een andere maatregel is de aanleg van ondiepe infiltratieputjes. De fabrikanten van gewasbeschermingsmiddelen, die ook bij het project betrokken zijn, ontwikkelden een machine die de boeren de 'wafeltjesmachine' noemen. Het beter vasthouden van water is ook in het belang van de boeren zelf, zoals de droge zomers van de afgelopen jaren duidelijk hebben gemaakt.

Onderzoek schone drinkwaterbronnen

Bewoners van het grondwaterbeschermingsgebied rondom de productielocatie Onnen/De Punt kregen van Waterbedrijf Groningen en de provincie Groningen een brief met het verzoek een online vragenlijst in te vullen. Hierin wordt hun onder meer gevraagd of zij weten dat zij in een grondwaterbeschermingsgebied wonen en of zij de extra regels kennen die daar gelden om de nabijgelegen drinkwaterbronnen te beschermen. Met de resultaten van het onderzoek gaan het waterbedrijf en de provincie vervolgens bepalen of en hoe ze de bewoners verder kunnen voorlichten. Dit alles met het doel om de drinkwaterbronnen zo schoon mogelijk te houden.

Project beekverhoging

Begin 2021 is het waterschap Hunze en Aa's gestart met het proefproject Beekbodemverhoging in de Drentsche Aa. Op drie verschillende trajecten wordt de beekbodem verhoogd met zand en hout (zoals takken). Dit dient verschillende doelen: vasthouden van meer water in de beekdalen, betere ecologische kwaliteit van de beek en minder verdroging van kwetsbare natuur in het beekdal. Voorafgaand aan de uitvoering heeft het waterschap onderzocht of de aanpassingen mogelijk zijn zonder wezenlijke nadelige effecten voor bewoners, grondeigenaren of grondgebruikers. Ook zijn de plannen aangepast naar aanleiding van gesprekken met omwonenden en belangstellenden. Inwoners hebben hun zorgen geuit over dit project, omdat ze bang zijn voor schade aan de natuur. Het bouwteam, bestaande uit Knoop Natuur en Waterbouw, ecologen en Staatsbosbeheer ziet erop toe dat de werkzaamheden met zorg voor de natuur worden uitgevoerd. In samenwerking met het waterschap en Staatsbosbeheer heeft Knoop een systeem ontwikkeld waarmee het zand in de beek wordt gepompt. Het wordt gemengd met beekwater en het mengsel gaat via een persleiding door de beek heen. Menskracht stuurt en begeleidt de slang. Een speciale spuitkop zorgt ervoor dat schade door de krachtige stroom wordt voorkomen. Daarnaast worden fijne takkenbossen en grotere takken in de beek aangebracht om het net ingebrachte zand goed vast te houden. Bovendien brengt dat variatie in de beek voor vissen en kleine waterdiertjes. De buis wordt langzaam teruggetrokken en het zand wordt in de beek gesuppleerd. De methode is speciaal voor dit project ontwikkeld. Het is de eerste keer in Nederland dat een beek op deze manier wordt opgehoogd.

Er is gestart met het *Anlooërdiepje*. De bodem van de beek is hier geleidelijk verhoogd tot maximaal een halve meter. Voordat het Anlooërdiepje bij het Oudemolensche diep komt, is de verhoging weer geleidelijk afgebouwd. Het wandelpad is opgehoogd en ook een nieuwe afwatering van de landbouwgronden op de Loefvedders is in het plan opgenomen. Het traject heeft zich na de werkzaamheden heel goed ontwikkeld. Het zand dat gebruikt is om de bodem te verhogen heeft de kleur van de beekbodem overgenomen en de begroeiing kwam in de zomer al door de zandbanken heen. Er was nauwelijks zien dat hier eerder dit jaar nog volop gewerkt was.

Ook in het *Zeegserloopje* is de bodem geleidelijk verhoogd tot maximaal een halve meter. Voordat het bij het Schipborger diep komt, is de verhoging geleidelijk afgebouwd. Daarnaast wordt de ontwatering bij een woonperceel verbeterd, zodat hier geen nadelige effecten optreden. Najaar 2021 waren de werkzaamheden gereed. Gelijktijdig is door de gemeente Tynaarlo de fietsbrug vernieuwd.

Eind 2021 met doorloop naar 2022 wordt gewerkt aan de verhoging in het *Taarlosche diep* vanaf de Gasterensche weg tot aan het Gasterensche diep, met in het middelste deel een verhoging van maximaal een halve meter. Ook hier wordt bij een aantal woonpercelen een aanpassing gedaan om nadelige effecten te voorkomen. Het Taarlosche diep is veel breder dan de eerdergenoemde beken, daarom duurt het werk hier langer. Ook worden hier geen takkenbossen gebruikt maar complete boomstammen. In het Loonerdiep bleek na onderzoek verhoging van de beekbodem niet haalbaar. Dit is dus niet in het plan opgenomen.

Kadeverbetering Drentsche Aa

Het waterschap Hunze en Aa's is in februari begonnen met het verbeteren van de kade langs de Drentsche Aa vanaf de N34 noordwaarts. De ingreep is nodig om voldoende veiligheid te kunnen garanderen. Door inklinking en bodemdaling is de dijk in de loop der jaren lager geworden. Na uitvoering van de werkzaamheden voldoet hij de komende dertig jaar weer aan de norm. De kade ligt langs Natura 2000-gebied. Daarom vindt de uitvoering plaats in nauw contact met gebiedsbeheerder Staatsbosbeheer en rekening houdend met de natuurwaarden van dit gebied. Door het verleggen van een stukje dijk kan de natuurwaarde van een deelgebied worden verhoogd. De werkzaamheden lopen tot juni 2022.

Beekherstel Witterdiep

Het Waterschap Hunze en Aa's heeft het Witterdiep bij Assen (De Haar) over een lengte van 5 kilometer heringericht. De beek meandert hier weer; dit levert 40.000 kubieke meter extra waterberging op. Het Witterdiep is in de vorige eeuw rechtgetrokken om het water snel af te kunnen voeren, maar met het oog op de klimaatverandering moet het water nu juist langer worden vastgehouden. De hermeandering is ook beter voor de waterkwaliteit en voor het waterleven. Het Witterdiep ligt net buiten de grens van het Nationaal Park Drentsche Aa, maar is wel onderdeel van het watersysteem van de Drentsche Aa. De beek is verderop richting Assen al hersteld (ten noorden van het kruispunt Assen-Zuid). De nieuwe inrichting van het Witterdiep sluit hier mooi op aan. Zo is weer een schakel in de ecologische waterkwaliteit van dit deel van het Drentsche Aa-systeem ingevuld. Het beektraject ligt gedeeltelijk op Defensie terrein en het project is uitgevoerd in samenwerking met het Rijksvastgoedbedrijf en de gemeente Assen.

5. Landbouw

Project Bio-economie afgesloten met webinar

In het project [Bio-economie Drentsche Aa werkten](#) verschillende partijen samen om streekgebonden producten te ontwikkelen met nieuwe, duurzame verwerkingsketens. Als afsluiting van het project werd op 18 februari een webinar georganiseerd. Dat het project officieel afgerond is, wil namelijk niet zeggen dat het ook stopt. Tijdens de webinar werd juist gekeken hoe het een vervolg kan krijgen.

Sikke Meerman, Jan Reinder Smeenge, Patrick Harms en Geert Lindenhols namen de vele geïnteresseerden mee door de resultaten en de conclusies van het project. Zo hadden ze genoeg bagage om vervolgens onder leiding van Yannick Wassmer en André Brasse in 'break-out rooms' met elkaar in discussie te gaan over hoe lokale voedselketens verder ingevoerd kunnen worden. Hoe producenten en consumenten samen dit project naar een volgende fase kunnen brengen. Dubbel Drents neemt de handschoen in ieder geval op en zet de conclusies om in daden. Wat de landbouw in het gebied betreft komen er vervolgprojecten.

Project Transitie Landbouw gestart

Het project Transitie Landbouw is een van de vier deelprojecten van het project Kwaliteitsimpuls Nationaal Park Drentsche Aa (zie kader). Het behelst een onderzoek naar de mogelijkheden voor natuurinclusieve landbouw in het gebied, in overleg met de boeren zelf en met natuurbeschermers en ecologen. Gekeken wordt onder meer naar de technische en financiële mogelijkheden van een verlichting van het bouwplan voor de akkerbouwer en van blijvend, kruidenrijk grasland voor de veehouder. De studie concentreert zich op percelen in de nabijheid van waterlopen. Er wordt een link gelegd met bio-economie: mogelijkheden om landbouwproducten meerwaarde te geven in combinatie met versterking van de biodiversiteit. In die zin is het project te zien als een opvolger van het project Bio-economie Drentsche Aa. Projectleider is Geertje Enting, boerin en zelfstandig projectleider.

[kader:]

Vier projecten voor kwaliteitsimpuls Nationaal Park

Nationaal Park Drentsche Aa heeft een driejarige subsidie gekregen voor een 'kwaliteitsimpuls'. Het geld is bestemd voor projecten die het Park helpen te voldoen aan de standaard voor Nationale Parken Nieuwe Stijl die landelijk is afgesproken. De helft van het geld komt van het ministerie van LNV, de andere helft van de provincie Drenthe. In de periode 2021-2023 worden vier projecten uitgevoerd. Transitie landbouw is een daarvan; de andere drie zijn Duurzaam toerisme (hoofdstuk 6), Biodiversiteit en Participatie (zie hoofdstuk 7) en Energietransitie en Participatie (hoofdstuk 8). Zie ook de projectpagina: www.drentscheaa.nl/projecten/lopende-projecten-0/impuls-nationaal

[einde kader]

Impuls Nationaal Park Drentsche Aa 2021 - 2023

Het Nationaal Park Drentsche Aa heeft een driejarige subsidie ontvangen voor een kwaliteitsimpuls 2021 - 2023 om invulling te kunnen geven aan de Standaard voor Nationale Parken Nieuwe Stijl. Landelijk heeft het ministerie van LNV hiervoor per nationaal park geld (maximaal 50%) beschikbaar gesteld. De andere helft is door Provinciale Staten van Drenthe beschikbaar gesteld vanuit de begroting 2021.

In dit project gaan een aantal samenwerkende partners aan de slag met onderstaande onderwerpen om daar in gezamenlijkheid verder invulling aan gaan geven.

Het project loopt parallel aan het proces voor het opstellen van het [Beheer-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan Drentsche Aa \(2021 - 2030\)](#). Een nieuwe (3^e) versie waarin de ambities voor het Nationaal Park Drentsche Aa opnieuw zijn verwoord en per thema zijn uitgewerkt in een concreet streefbeeld, operationele uitwerking en argumentatie en maatregelen. Met uiteraard de check in hoeverre het Nationaal Park Drentsche Aa voldoet aan de standaard voor de gebiedsaanduiding Nationaal Park Nieuwe Stijl.

Rijksoverheid

provincie Drenthe

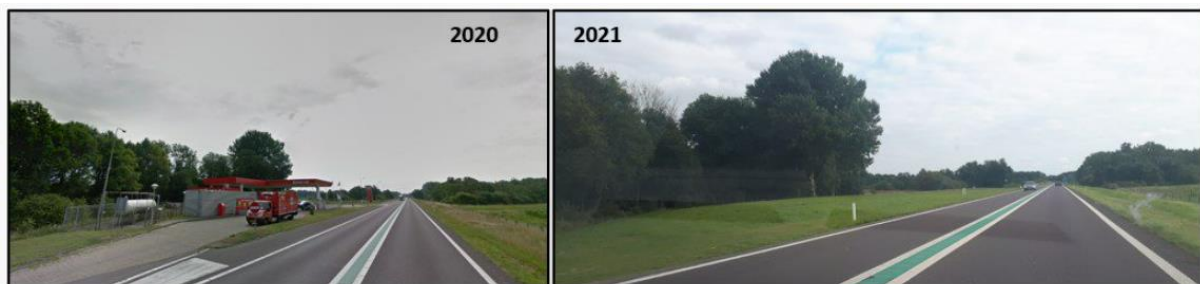
6. Natuur en landschap

Maatregelen tegen schade aan natuur door stikstof

De Nederlandse regering trekt geld uit om de schadelijke gevolgen voor de natuur van de neerslag van stikstof te verminderen. Nationaal Park Drentsche Aa is een van gebieden waar gewerkt wordt aan het verbeteren van de kwaliteit van de natuur die te lijden heeft onder een overmaat aan stikstof. In dat kader heeft Staatsbosbeheer in 2021 werkzaamheden uitgevoerd in het Ballooërveld, de Zeegser Duinen en het Molenveld bij Oudemolen. Onder andere zijn er vergraste delen gemaaid met een klepelmaaier die tegelijkertijd het maaisel afvoerde. Het doel is om het gras terug te dringen ten gunste van struikheide en andere soorten van droge heide, waaronder ook de jeneverbess. Door de stikstofneerslag groeit het gras heel snel en verdringt het de heide. Het vrijgekomen maaisel is afgevoerd naar boeren in de omgeving die er hun akkers mee verrijken. Om mogelijk waardevolle archeologische sporen niet te beschadigen is de onderste centimeter van de humuslaag intact gelaten. De wortels van de planten zijn dus blijven zitten. Op het Ballooërveld is op ongeveer 5,5 hectare van het 375 hectare grote gebied, verdeeld over meerdere plekken, geklepeld.

Tankstation aan N34 bij Zuidlaren gesloten

Op 15 maart sloot het tankstation aan de N34 bij Zuidlaren voorgoed zijn deuren. De huurovereenkomst tussen de exploitant en de provincie Drenthe liep af en is in goed overleg niet verlengd. Het tankstation ligt aan de rand van een drinkwaterwingebied in Nationaal Park Drentsche Aa. Om in de toekomst nadelige effecten voor het milieu te voorkomen, is besloten om de locatie niet opnieuw als tankstation te verhuren. Het tankstation met toebehoren is verwijderd, waarbij de bodem schoon is achtergelaten. De op- en afrit is weggehaald. Hiermee is tevens de kwaliteit en de beleving van het omliggende beekdallandschap versterkt.

Project voor behoud van de wilde narcis

Landschapsbeheer Drenthe en de provincie Drenthe werken samen aan het behoud van de wilde narcis met het project Drentse Paosbloem. Zo wordt de plant in onze provincie genoemd. Hij was oorspronkelijk in Drentse beekdalen, waaronder dat van de Drentsche Aa, te vinden en werd daarna geïntroduceerd op Drentse boerenerven. In de loop der jaren is deze inheemse bollensoort zeldzaam geworden, vooral door herinrichting, modernisering en intensiever onderhoud van Drentse tuinen en (boeren)erven. De bol is niet heel kritisch wat betreft zijn groeiplaats, maar kan niet tegen te vroeg maaien. Dan heeft de bloem namelijk geen kans om zaden te vormen en te verspreiden en worden er te weinig voedingsstoffen afgevoerd. Hierdoor zijn veel wilde narcissen

verdwenen. Erfeigenaren kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het voortbestaan van de wilde narcis. Landschapsbeheer Drenthe hield op 4 maart een online voorlichtingsbijeenkomst waarin zij tips en informatie kregen.

Faunaduiker onder A28 bij Haren

In de zomer is in opdracht van de provincies Groningen en Drenthe en Rijkswaterstaat een faunaduiker geplaatst onder de A28 ten zuiden van Haren, ter hoogte van de afslag Haren en parkeerplaats De Witte Molen. Een faunaduiker is een soort tunnel voor kleinere dieren, waaronder de otter. De duiker is een van de voorzieningen die zijn aangelegd om de barrièrewerking van de A28 voor uitwisseling van dierspopulaties in dit deel van het Natuurnetwerk Nederland op te heffen.

Beverbeheerplan

De provincies Groningen en Drenthe hebben begin dit jaar in nauwe samenwerking met de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest een gezamenlijk beverbeheerplan vastgesteld voor de periode tot en met 2025. Het doel is bevers een goede plek te geven in de natuur van beide provincies, zonder dat dit ten koste gaat van de waterveiligheid en de zorg voor voldoende water. Bevers zijn beschermde dieren die een bijdrage leveren aan natuurontwikkeling. In sommige gevallen zorgen ze echter voor overlast, omdat ze grote en diepe gaten en gangen in dijken graven en met de dammen die ze maken de waterhuishouding in bijvoorbeeld landbouwgebieden kunnen verstoren.

Het grondgebied van beide provincies is ingedeeld in drie zones:

- groene zone: bever welkom;
- oranje zone: bever welkom zolang hij geen groot negatief effect heeft; vergoeding beschikbaar voor bedrijfsmatige schade, zoals vraatschade aan gewassen;
- rode zone: bever niet welkom; bevers worden gevangen en verplaatst.

Nationaal Park Drentsche Aa ligt deels in de groene zone (de natuurgebieden), deels in de oranje zone (gronden buiten natuurgebied). In de looptijd van het plan zetten de partijen in op onderzoek en monitoring waardoor er geleerd kan worden van de ervaringen.

Poelen en vennen opgeschoond

Verscheidene poelen en vennen op terrein van Staatsbosbeheer in Nationaal Park Drentsche Aa zijn het afgelopen jaar opgeschoond. Voor een deel gebeurde dat door vrijwilligers. Zo heeft de Werkgroep Siepelveen het gelijknamige ven in de Zeegser Duinen opgeschoond en ontdaan van boom- en struikopslag zodat er meer licht in het ven kan komen, wat beter is voor het waterleven. Ook is een 'bomkrater' opgeschoond door een aannemer. Opslag is verwijderd en tweederde van de bagger is er uitgehaald. Zo wordt de verlanding van de poel tegengegaan en kunnen kikkers, padden en salamanders er in het voorjaar weer hun eitjes in afzetten.

Herstel van boomgaard Huis te Glimmen

Waterbedrijf Groningen brengt de boomgaard bij Huis te Glimmen terug in oude glorie door aanplant van nieuwe fruitbomen. De boomgaard, ook wel bekend als De Appelhof, staat op het terrein van het waterbedrijf, maar is ook van historische waarde en maakt deel uit van het rijksmonument Huis te Glimmen. De bomen waren ziek en moesten worden gerooid. Vanwege de cultuurhistorische waarde van de boomgaard heeft het waterbedrijf voor de vervangende jonge aanplant gekozen voor kenmerkende oude rassen als Bellefleur, Groninger Kroon en Notarisappel. De nieuwe fruitbomen werden aangeplant door historische vruchtboomkwekerij De Baggelhof samen met de groenbeheerders van het waterbedrijf.

Nieuw voor de Drentsche Aa: groenknolorchis

In augustus is de zeldzame groenknolorchis voor het eerst in Drenthe gevonden. Een hersteld beekdalgrasland in het dal van de Drentsche Aa had de primeur. Deze orchideeënsoort is een belangrijke indicator voor een goed ontwikkeld natuurgebied. Een kroon op het werk van beheerder Staatsbosbeheer dus. De groenknolorchis komt vooral voor op plaatsen waar enigszins kalkrijk water of zand aanwezig is en waar bodem, water en beheer met elkaar in evenwicht zijn. In het terrein waar de soort gevonden is staan al meer bijzondere soorten, zoals blauwe knoop, klokjesgentiaan en rietorchis.

De nieuwe soort is er een die je gauw over het hoofd ziet, want hij is klein en heeft groene bloemen. Toch is de groenknolorchis als je goed kijkt een prachtige frêle orchidee. Hij komt tegenwoordig vooral voor in de duinen en in laagveenmoerassen. Op de hogere zandgronden was de soort overal verdwenen, tot nu dus. Vrijwilligers Jan en Liesbeth Essink vonden de miniorchidee. De plant was toen al uitgebloeid. In het voorjaar van 2022 gaan ze weer op pad om te kijken of er meer exemplaren van deze bijzondere soort te vinden zijn.

Trends van dagvlinders en libellen in het Drentsche Aa-gebied

De Vlinderstichting heeft onderzoek gedaan naar trends van dagvlinders en libellen in het Natura 2000-gebied Drentsche Aa over de afgelopen veertig jaar. Daarvoor analyseerde zij de gegevens verzameld door vrijwilligers van met name de vlinder- en libellenwerkgroepen in Drenthe.

Bij de vlinders namen ongeveer evenveel soorten toe als af. Helaas waren het vooral de algemenere, stikstoftolerante soorten die toenamen. De achteruitgang van soorten die voorkomen in heide en schraalland is ondanks herstelmaatregelen nog niet gestopt. Door de toegenomen verruiging hebben soorten van matig voedselrijke, bloemrijke graslanden niet geprofiteerd. De afname van het oranje zandoogje is daarvoor tekenend.

Bij de libellen, die over het algemeen mobieler zijn dan vlinders, sluiten de trends sterker aan bij landelijk waargenomen ontwikkelingen. De afname bij libellen deed zich vooral voor bij soorten van vennen en uit koelere klimaatgebieden, zoals de venglazenmaker. De toename betrof met name soorten van stromend water, zoals de weidebeekjuffer en de grote keizerlibel. De laatste profiteert van klimaatopwarming.

Nieuwe bloemrijke graanakker ingezaaid

De hoge zandkop tussen Oudemolen en Gasteren was decennialang grasland. Het werd elk jaar gemaaid en gehooïd, waardoor het verschraalde. Dit jaar heeft Staatsbosbeheer er een akker van gemaakt en is het ingezaaid met graan, zoals je vroeger veel zag in Drenthe. Vaak kleurde het blauw of rood van 'onkruiden' als klaproos en korenbloem. Die mogen ook nu hun gang gaan. Er zullen daardoor meer insecten leven, wat weer goed is voor veel (akker)vogels. In totaal zijn er nu 15 akkers in de Beheereenheid Drentsche Aa met een totaal oppervlakte van ruim 40 ha.

Eindelijk broedsucces voor kraanvogels in Hart van Drenthe

Het heeft even geduurd, maar het geduld is beloond. Na een jarenlange aanlooperperiode zijn in het Hart van Drenthe in 2021 voor het eerst twee jonge kraanvogels uitgevlogen. Het eerste kraanvogelpaar verscheen hier in 2014 en sindsdien keerden ze elk voorjaar terug; enkele jaren later kwamen er zelfs twee paartjes. Het duurt vijf jaar voordat kraanvogels geslachtsrijp zijn en echt gaan broeden, in de eerste jaren verkennen ze vooral de omgeving. Vermoedelijk zijn vanaf 2017 al broedpogingen ondernomen, maar in 2020 pas met enig succes. Het eerste en enige kuiken van dat jaar verdween ongeveer een week voordat het kon vliegen spoorloos van de radar. Desondanks leverde dit dier waardevolle informatie op voor Staatsbosbeheer. Een oud schapenraster bleek een grote hindernis voor het kuiken en is opgeruimd.

In 2021 startten weer twee paren met broeden. De broedpogingen van het ene paar mislukten tot tweemaal toe. Het andere paar bleek in de eerste week van mei succesvol te hebben gebroed. Het wel en wee van de familie is weer op de voet gevolgd. Op 9 juli konden beide jongen vliegen. De les van 2021 is dat ook grote gebieden zoals het Hart van Drenthe voor kraanvogels relatief klein zijn. Meer dan de helft van het potentieel geschikte foerageergebied voor kuikens bleek onbruikbaar door menselijke verstoring. Dit paar bracht de jongen uiteindelijk groot in een strook van minder dan een kilometer lang en krap honderd meter breed. Een deel van die strook moesten ze ook nog periodiek mijden vanwege een pleisterende zeearend. De kraanvogels trokken zich terug in plukjes bosopslag als de arend in de buurt vloog. Twee jongen succesvol grootbrengen terwijl je maandenlang op een postzegeltje natuur laveert tussen menselijke verstoring en natuurlijke predatoren is haast een wonder.

Los daarvan werpt het beleid van Staatsbosbeheer om in dit gebied geleidelijk (bos)paden op te heffen en sloten te dempen zeker vruchten af. Zo ontstaan er in het Hart van Drenthe steeds grotere eenheden natuur zonder doorsnijding van paden en sloten. Het wordt langzaam wat stiller en natter. Precies wat kraanvogels nodig hebben.

Staatsbosbeheer – Beheereenheid Hart van Drenthe

In het Hart van Drenthe werken we aan een natuurlijk boslandschap. In onze voormalige productie boswachterijen proberen we menselijke ingrepen uit het verleden daar waar mogelijk is ongedaan te maken. Zo herstellen we de hydrologie, brengen hoogtes en laagtes weer terug in het terrein en verwijderen we oude overbodig geworden bospaden zodat er grote aan eengesloten delen ontstaan waar rust is voor flora en fauna. Na deze werkzaamheden krijgt de natuur de regie weer terug in handen.

▶ ▶ 🔊 0:10 / 5:09

[Werkfilm vd Werf 2020 21 - YouTube](#)

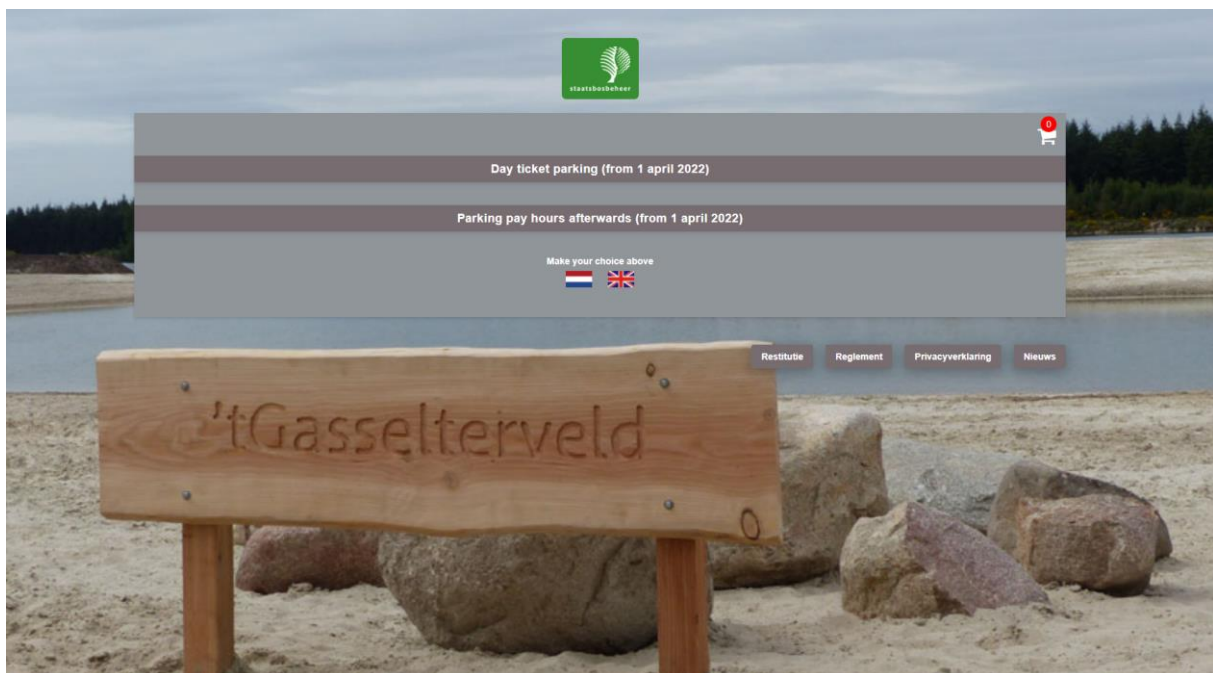
7. Recreatie

Project Duurzaam Toerisme

Het project Duurzaam Toerisme is een van de vier deelprojecten van het project Kwaliteitsimpuls Nationaal Park Drentsche Aa; zie tekstkader op pagina X (hoofdstuk 4). Het deelproject richt zich op het versterken van de kwaliteit van beleving van Nationaal Park Drentsche Aa op een economisch vitale, ecologisch houdbare en sociaal aanvaardbare wijze. Dit betekent onder meer investeren in de samenwerking tussen lokale ondernemers en organisaties rondom productontwikkeling, ontvangst en beleving en bezoekersmanagement. Hierbij is er aandacht voor het stimuleren van gebruik van streekproducten uit het Nationaal Park in de lokale toerismesector. Het bestaande 'levend bezoekersnetwerk' wordt onder de loep genomen: wat ontbreekt er, wat kan anders/beter?

Het deelproject wordt getrokken door Recreatieschap Drenthe; projectleider is Ingeborg de Groot van het recreatieschap.

Gebiedsontwikkeling Gasselternveld

In de zomer van 2020 was de zwemplas bij het Gasselternveld een paar keer landelijk nieuws vanwege de parkeerproblemen. Door de grote toestroom van bezoekers op warme dagen moest de afrit van de N34 bij Gasselte zelfs een paar keer worden afgesloten. Om de parkeerproblemen op te lossen zijn afgelopen jaar de parkeerplaatsen aangepast en is betaald parkeren ingevoerd. Daarnaast wordt voor het parkeren tijdens piekdagen gezocht naar extra parkeerruimte buiten het bos.

De aanpak van de parkeerproblemen is een eerste stap in de gebiedsontwikkeling rondom het Gasselternveld. Staatsbosbeheer, Gemeente Aa en Hunze en Provincie Drenthe willen de recreatieve exploitatie versterken en de basisontsluiting voor verblijfs- en dagrecreatie en de hulpdiensten verbeteren.

Rondom de parkeerplaats stonden veel fijnsparren die aangetast waren door de letterzetter. Dat is een klein kevertje dat gangen graaft onder de schors, waardoor de bomen dood gaan. Tegelijk met de andere werkzaamheden heeft Staatsbosbeheer de aangetaste bomen gekapt, voor de veiligheid en om verdere verspreiding tegen te gaan. Op de grotere open plekken zijn weer nieuwe bomen geplant.

Nieuwe 'Reuzen'kinderroute

Op de Dag van het Nationaal Park op 24 mei lanceerde Nationaal Park Drentsche Aa een nieuwe kinderroute voor kinderen van 6 tot 10 jaar. De route is vanaf zaterdag 22 mei te downloaden vanaf de wandelpagina op de Nationaal Park Drentsche Aa website:

www.drentscheaa.nl/zien/wandelen. De spannende speurtocht loopt langs een hunebed, 'heksenbomen', reuzenkuilen en nog meer bijzondere plekken in het bos. Sommige sporen zijn al meer dan duizend jaar oud. Wie lieten ze achter? De twee reuzen Ellert en Brammert misschien? De kinderen zoeken naar het antwoord. Alles wat voor de opdrachten nodig is ligt in het bos.

[komt wellicht ook in verslag André]

Wandelroutes veiliger

Staatsbosbeheer was ook in 2021 weer op diverse plekken aan het werk om dode fijnsparren langs wandelpaden te verwijderen, met het oog op de veiligheid van wandelaars. Door drie achtereenvolgende droge zomers hebben vooral fijnsparren een enorme klap gekregen. De bomen waren door de droogte verzwakt, waardoor ze een gemakkelijke prooi werden voor de letterzetter, een minuscule kevertje dat gangen graaft in de stam, waardoor de bomen sterven.

Dode bomen die ver genoeg van de paden af staan zijn niet omgezaagd, omdat ze voedsel vormen voor schimmels en insecten, waar onder andere spechten weer van profiteren. Op de open plekken ontkiemen al snel nieuwe bomen, waardoor het gebied gevarieerder wordt qua leeftijdsopbouw en soorten.

Eerste slimme informatiezuilen Aa en Hunze geplaatst

Op 13 juli zijn de eerste drie slimme informatiezuilen geplaatst in Rolde, Annen en Gieten. Later volgden Eext, Gasselte, Gieterveen en Grolloo. De twintig andere dorpen en plekken in de gemeente Aa en Hunze komen in 2022 aan de beurt. Op de zuilen vind je informatie over de omgeving waar je je op dat moment bevindt. Informatie over bedrijven (waar kan ik een kopje koffie drinken, mijn fiets laten repareren of geld pinnen), wandel-, fiets- en ruiterroutes, toeristisch interessante locaties in de omgeving en over Nationaal Park Drentsche Aa en Hondsrug UNESCO Global Geopark.

Het project is een initiatief van het lokale Ondernemersplatform. De zuilen worden gemaakt voor en door ondernemers in samenwerking met de gemeente. Er is een koppeling met het begin 2021 gelanceerde 'Lokale Winkelplein': bedrijven die op www.lokaalwinkelplein.nl staan, zijn gekoppeld aan zo'n zuil.

Nieuw informatiebord onderduikershol

In de boswachterij Anloo, beter bekend als het Evertsbos, was in de Tweede Wereldoorlog een onderduikershol voor verzetsstrijders. Vanaf 2015 heeft de Vereniging Historisch Anloo er

onderzoek naar gedaan via archeologie-, bronnen- en archiefonderzoek. In 2016 werd een oorlogsmonument toegevoegd aan het restant uit 1945. Inmiddels is het een drukbezochte plek geworden, onder andere doordat er veel belangstelling vanuit scholen is om de plek te bezoeken. Maar ook toevallige passanten vragen zich af waar het monument precies voor staat. Daarom heeft Staatsbosbeheer er een mooi informatiebord bij geplaatst. Het bord is in de nieuwe Staatsbosbeheer huisstijl en heeft een QR-code voor extra informatie op de website van de Vereniging Historisch Anloo.

Nieuw watertappunt in Anderen aan Pieterpad

In Anderen, op de route van het Pieterpad tussen Rolde en Schoonloo, is een watertappunt in gebruik genomen. De etappe Rolde-Schoonloo is een van de mooiste en meest geliefde etappes van het Pieterpad. Ze heeft echter één nadeel: wandelaars komen weinig plekken tegen waar ze drinken kunnen halen. Het gevolg was dat veel wandelaars aanklopten bij het bedrijf Natuurkoe in Anderen om hun flesje te vullen. Jan Ubels van het bedrijf kwam met de suggestie om een watertappunt te plaatsen. De gemeente nam die suggestie ter harte en realiseerde het watertappunt in samenwerking met de WMD.

Sluiting infocentrum en theeschenkerij Homanshof in Anloo

De Homanshof in Anloo was decennialang het startpunt voor talloze wandelaars, met een informatiecentrum in de oude Saksische boerderij en een theeschenkerij in de oude houten wagenloods ernaast. Het was niet voor niets een van de vier toegangspoorten van het Nationaal Park Drentsche Aa. Omdat het niet mogelijk was de locatie coronaproof te bezoeken, was ze al sinds het begin van de coronaperiode gesloten. Uiteindelijk is besloten om het infocentrum en de theeschenkerij definitief te sluiten. Er waren flinke investeringen nodig om de locatie te laten voldoen aan de eisen van deze tijd. De Nationale Parken worden doorontwikkeld tot Nationale Parken Nieuwe Stijl. Daar horen centraal gelegen bezoekerscentra bij. Staatsbosbeheer zoekt daarom, in overleg met de partners in het Park, naar een alternatieve locatie. Met de gemeente Aa en Hunze wordt overlegd over een nieuwe bestemming van de Homanshof.

Digitale wandelroutes Nationaal Park Drentsche Aa

In 2021 is de wandelroute 'Acht van Amen' gedigitaliseerd in huisstijl.

Wandelroute: 8 van Amen

STEUN ONS **← OVERZICHT**

Kleine paadjes leiden je langs ruige graslanden vol bloemen, en door coulissen van eik, els en hazelaar. En natuurlijk langs een van de beken die samen de Drentsche Aa vormen: het kronkelende Amerdiep.

- Kies de online versie (Gps) als u bereik heeft of download de Pdf versie, als u geen bereik heeft.
- Open de Pdf in Acrobat Reader of ibooks voor de beste werking.
- Wilt u de route uitprinten kijk dan bij [tips](#) hoe u meerdere routepagina's uit kunt printen op één A4.

ONLINE **PDF/PRINT**

Lengte route 5,5 km

Start route
Café De Amer, Amen 20, 9446 PC Amen. [Routebeschrijving](#)

Gps-coördinaten startpunt
52°56'32.1"N 6°36'47.7"E

Begaanbaarheid
Trek je laarzen of waterdichte schoenen aan als het natte gras hoog staat, zeker 's morgens vroeg en ook bij vochtig weer.

Honden
Toegestaan mits aangelijnd.

Deze route is van Nationaal Park Drentsche Aa

Totaal zijn nu zeven Nationaal Park Drentsche Aa wandelroutes digitaal beschikbaar op <https://www.drentscheaa.nl/zien/wandelen/> De routes kunnen ook op papier worden geprint.

1. Acht van Amen - Amen
2. Andersche Diep – Nooitgedacht
3. Ballooërveld – Balloo
4. Deurzerdiep – Deurze
5. Groote Zand – Hooghalen
6. Wedbroeken – Tynaarlo
7. Langs de Drentsche Aa - Zeegse

8. Wonen en leefbaarheid

Project Biodiversiteit en Participatie

Het project Biodiversiteit en Participatie is een van de vier deelprojecten van het project Kwaliteitsimpuls Nationaal Park Drentsche Aa; zie tekstkader op pagina X (hoofdstuk 4). Het doel is inwoners te betrekken bij het beheer van natuur en landschap in hun eigen woonomgeving. Bewoners krijgen inzicht in het ontstaan van het landschap waarin ze wonen en worden zich bewust van specifieke landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische kwaliteiten van hun woonomgeving. Ze worden uitgedaagd om mee te denken en zelf bij te dragen. De wensen en ideeën van bewoners worden gebundeld in dorpsvisies met bijbehorende concrete plannen, die dan in de jaren na 2023 kunnen worden uitgevoerd. Landschapsbeheer voert het project uit in nauwe samenwerking met de BOKD (Brede Overleggroep Kleine Dorpen Drenthe). Projectleider is Stefan Pronk van Landschapsbeheer Drenthe.

Dorpsbewoners maken wandelroutes

Bewoners van vier dorpen (Grolloo, Eext, Schipborg en Gasselte) werken in samenwerking met Nationaal Park Drentsche Aa, het Toeristisch Platform Aa en Hunze, de gemeente Aa en Hunze en Recreatieschap Drenthe bij hun dorp aan de ontwikkeling van een dorpswandeling. De vier wandelingen vertellen het unieke verhaal uit het dorp dóór het dorp.

De wandelingen zullen altijd digitaal te bewandelen zijn; ze worden ingevuld met onder andere beeldmateriaal en podcasts. Om een extra dimensie aan de beleving te geven, kan de route ook met een lokale gids worden gelopen. Ook leuk voor de school! Drie van de vier routes zijn vooral gericht op gezinnen met kinderen.

Met deze wandelingen willen de initiatiefnemers bewoners en bezoekers nog meer bewust maken van de aanwezigheid van het Nationaal Park waarin ze zich bevinden. Naar verwachting zullen de routes voor de zomer van 2022 gereed zijn.

Asbestsanering Hulzeboschgat

De provincie Drenthe heeft in 2019 de voormalige zandafgraving Hulzeboschgat ten westen van Zuidlaren aangekocht om de natuur in het Drentsche Aa-gebied veilig te stellen. Begin februari is begonnen met de voorbereidende werkzaamheden voor de asbestsanering nabij de Dennenlaan. Om de locatie bereikbaar te maken voor de machines en om het asbest te kunnen verwijderen zijn ongeveer dertig bomen gekapt. Als compensatie hiervoor is nieuwe beplanting (bomen met onderbegroeiing) aangebracht.

9. Klimaat en energie

Project Energietransitie en Participatie

Het project Energietransitie en Participatie is een van de vier deelprojecten van het project Kwaliteitsimpuls Nationaal Park Drentsche Aa; zie tekstkader op pagina X (hoofdstuk 4). In dit deelproject staan de bewoners centraal: welke mogelijkheden zien zij om de energievoorziening te verduurzamen op een manier die past bij dit bijzondere landschap. Het kan gaan om kleinschalige technische oplossingen, maar ook om bijvoorbeeld energiebesparing, verduurzaming van erfgoed of mobiliteit. Het is de bedoeling om in acht dorpen aan de slag te gaan. Het beoogde resultaat is dat er voor elk dorp een dorpsenergieplan ligt, met concrete plannen die in de jaren daarna kunnen worden uitgevoerd. Daarnaast moet het project leiden tot een overkoepelende visie vanuit de bewoners op de energietransitie in het Drentsche Aa-gebied, die aan het Overlegorgaan wordt aangeboden. Het project wordt getrokken door de Natuur- en Milieufederatie Drenthe samen met de Brede Overleggroep Kleine Dorpen. Projectleider is Remco Mur van de Natuur- en Milieufederatie.

Gebiedsgerichte aanpak voor zon op dak in Tynaarlo, Noordenveld en Aa en Hunze

Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO) Noord gaat agrariërs in de gemeenten Tynaarlo, Noordenveld en Aa en Hunze ondersteunen bij het realiseren van zonnepanelen op de daken van hun bedrijfsgebouwen. De provincie Drenthe en de drie gemeenten stellen voor deze 'gebiedsaanpak zon op dak' subsidie beschikbaar. Met een *quick scan* en een adviesrapport met een business case op bedrijfsniveau wordt in beeld gebracht wat er mogelijk is. Wanneer meerdere ondernemers in een gebied zon op dak willen plaatsen, kijkt LTO Noord of het traject collectief kan worden opgepakt om kosten te delen. In samenwerking met Enexis wordt gebiedsgericht bepaald wat er nodig is qua netverzwaring en aansluiting op het net.

Agrariërs met grote daken die zonnepanelen willen plaatsen kunnen de subsidie Stimulering duurzame energieproductie en klimaattransitie (SDE++) van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat aanvragen. De agrariërs waarvan het dak niet groot genoeg is om in aanmerking te komen voor deze subsidie worden ook benaderd in het project. Voor hen kan zon op dak interessant zijn door gebruik te maken van de salderingsregeling die ook geldt voor huiseigenaren. Zonnestroom die de agrariër zelf niet gebruikt, kan dan tegen een vergoeding teruggeleverd worden aan het net. Op basis van de ervaringen in dit project wordt bepaald of de aanpak een vervolg krijgt op andere plekken in Drenthe.

Zonneweide Glimmen

In april is op het terrein van een voormalige boomkwekerij aan de Zuidlaarderweg te Glimmen (tegenover brasserie De Kastanjehoeve) de zonneweide Glimmen in gebruik genomen. De zonneweide is gerealiseerd door de Energie Coöperatie Zonneweide Glimmen, die een jaar eerder door bewoners was opgericht. Op een oppervlakte van 1,8 hectare staan 4.320 zonnepanelen die jaarlijks 1.485 MWh stroom produceren, goed voor zo'n vijfhonderd huishoudens en een besparing van 1 miljoen ton CO₂ per jaar. De biodiversiteit van het gebied wordt versterkt door de aanplant van bomen en struiken, herstel van een houtwal, een haag, een natuurvriendelijke oever en

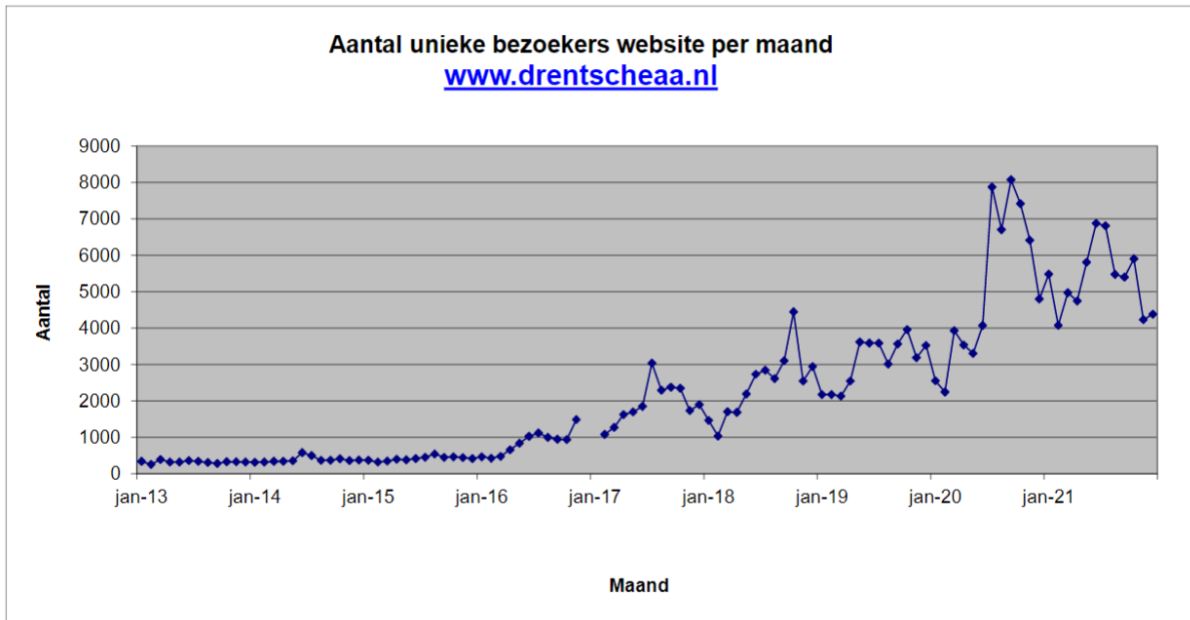
bloemrijk grasland. Een wal met beplanting zorgt ervoor dat de zonneweide vanaf de Zuidlaarderweg en de Rijksstraatweg niet zichtbaar zal zijn.

Voor een zonneweide werd gekozen nadat was gebleken dat realisering op daken niet mogelijk was. De zonneweide is in opdracht van de coöperatie gebouwd door Engie. De stroom wordt de eerste drie jaar geleverd aan Greenchoice.

10. Educatie en communicatie

[verslag André invoegen]

11. Gebiedsfonds Drentsche Aa

In 2021 werd uit het Gebiedsfonds een bijdrage verleend aan de volgende projecten. Zie voor een uitgebreide beschrijving het jaarverslag van het Gebiedsfonds Drentsche Aa:

<https://www.gebiedsfondsdrentscheaa.nl>

1. Groene Dorpen De Broekstreek – aanvullende bijdrage

Een Initiatiefgroep van bewoners uit De Broekstreek heeft samen met bureau Stek en Streek in 2021 het project 'Groene Dorpen De Broekstreek' uitgevoerd. Een project gericht op de versterking van karakteristieke erf- en dorpsbeplanting door het aanplanten van erfbomen, hoogstamfruitbomen, hagen en singels. Met inheemse soorten, in een stijl die past bij de streek, sober en praktisch. De beplantingsplannen worden uitgewerkt op basis van de ideeën van bewoners en de deskundigheid van Stek en Streek. En grotendeels ook zelf uitgevoerd.

Vanwege het succes van het project heeft de stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa een aanvullende bijdrage toegekend.

2. Nieuwe picknickbank Appelbergen

Een nieuwe picknickbank en toegangsbomen op de locatie van de zandverstuiving van Appelbergen. De vorige picknickbank (2006) is helaas eind 2020 ontvreemd. De toegangswegen richting de zandverstuiving zijn nu voorzien van afsluitbomen. Alleen voetgangers kunnen zo het gebied nog betreden. De Stichting Festival Appelbergen heeft alle benodigde werkzaamheden voor het vervoer en montage van de nieuwe picknickbank en toegangsbomen op de zandverstuiving in Appelbergen verzorgd.

3. Herstel errandbeplanting Holtesch in Hooghalen

De oorspronkelijke esrandbeplanting aan de westkant Holtesch (parallel aan spoorlijn) was verdwenen. De aanpak van de coöperatie Land van Ons is gericht om op natuurlijke wijze een nieuw esrandbosje met zichzelf uitzaaiende soorten (els, berk etc.) te laten ontstaan. Daarnaast staan over een lengte van honderdtwintig meter enkele solitaire berken en eiken. De gemeente Midden-Drenthe heeft toestemming gegeven aan Land van Ons om de strook gemeentegrond langs de weg te ontwikkelen tot houtwal. Hier zijn inheemse struikvormers (meidoorn, sleedoorn, vlier, hazelaar, hondsroos, lijsterbes) geplant.

Bijlagen

1. Organisatie Nationaal Park Drentsche Aa

Overlegorgaan Drentsche Aa

Voorzitter	Jaap Verhulst
Secretaris	Kees Folkertsma
Provincie Drenthe	Henk Jumelet
Waterschap Hunze en Aa's	Fien Heeringa
Gemeente Aa en Hunze	Henk Heijerman
Gemeente Assen	Karin Dekker / Bob Bergsma
Gemeente Groningen	Inge Jongeman
Gemeente Tynaarlo	René Kraaijenbrink
Staatsbosbeheer	Bert Hummelen
BOKD	Theo Brugman
LTO Noord	Jan Bloemerts / Arend Steenbergen
LTO Noord	Hans Mentink / Erik Emmens
Natuur- en Milieufederatie Drenthe	Reinder Hoekstra
Recreatiesector	Henk Kaptein
Waterbedrijf Groningen	Riksta Zwart
<i>Adviseur:</i>	
Ministerie van LNV, DG Natuur en Regio	Jurgen Geelhoed / Adriaan Beenen

Programmateam Drentsche Aa

Secretaris Overlegorgaan	Kees Folkertsma (voorzitter)
Coördinator C&E NPDA	André Brasse
Provincie Drenthe	Priscilla Verplanke
Waterschap Hunze en Aa's	Willem Kastelein
Gemeente Aa en Hunze	Maaïke Hamstra
Gemeente Assen	Pieter Gautier / Bart Lammerink
Gemeente Groningen	Peter Teerhuis
Gemeente Tynaarlo	Jaap Nanninga
LTO Noord	Taeke Wahle
Staatsbosbeheer	Bernie Jenster
BOKD	Luit Hummel
Recreatiesector	Richard van der Hulst
Recreatieschap Drenthe	Ingeborg de Groot
Waterbedrijf Groningen	Mario Post
De Hondsrug UNESCO Geopark	Cathrien Posthumus
Prolander	Hans Verhoogt
Prolander	Meriam Tuinstra
<i>Agendalid:</i>	
Gemeente Midden-Drenthe	Iris Zwartkruis
Natuur- en Milieufederatie Drenthe	Judith van den Berg

Werkgroep Educatie, Communicatie en Recreatie (ECR)

Coördinator C&E NPDA	André Brasse
Medewerker C&E NPDA	Timanca Manak
Gemeente Aa en Hunze	Edith Scholte
Gemeente Assen	Johan Wessel
Gemeente Tynaarlo	Patricia Langen
Waterschap Hunze en Aa's	Mieke Riezebos
Waterbedrijf Groningen	Wiejanda Moltmaker
Recreatiesector	Rein de Wilde / Frits Sturris
Staatsbosbeheer	Kees van Son
Staatsbosbeheer	Evert Thomas
Staatsbosbeheer	Martijn Harms
Staatsbosbeheer	Harry Dekker
Secretariaat NPDA	Elaine Sapulete / Kees Folkertsma
Gebiedsbewoner	Albert Hovius
LTO Noord	Jannie Warringa
Agrarische Natuur Drenthe	Jorian Huisman
De Hondsrug UNESCO Geopark	Liesbeth Simons
Het Drentse Landschap	Hanna Schipper-Seton
Marketing Drenthe	Yvonne Cornax

2. Overzicht Gastheren en -vrouwen Drentsche Aa

Nationaal Park Drentsche Aa heeft geen bezoekerscentrum. In plaats daarvan hebben we een informatienetwerk van Drentsche Aa gastheren en gastvrouwen. Deze enthousiaste gebiedsondernemers hebben een cursus Drentsche Aa gastheerschap gevolgd. U vindt ze verspreid over het hele Drentsche Aa-gebied. Ze zijn herkenbaar aan het Drentsche Aa gevelbordje met de grote 'i'; daarnaast hangt bij de meesten de Nationaal Park-vlag in de vlaggenmast. Bij deze ondernemers kunt u terecht voor informatie over het Nationaal Park. Hier ligt ook de Drentsche Aa 'Op Stap' krant met activiteitenagenda en gebiedskaart.

Zie actueel overzicht op: www.drentscheaa.nl/divers/gastvrij-onthaal

3. Besluitenlijsten Overlegorgaan

BESLUITENLIJST d.d. 11 februari 2021

Van de 63e vergadering van het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa. Een videovergadering vanwege de coronamaatregelen met de mogelijkheid (na aanmelding) om digitaal gebruik te maken van het spreekrecht.

Besluit	Door wie?	Agendapunt
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stelt het verslag van de vergadering van 27 november 2020 vast met de ter vergadering genoemde aanvulling	Secretaris	2
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stemt in met de hoofdstukken 1 tot en met 4 (als '80%-versie') van het Beheer-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan Drentsche Aa 2021-2030, met inachtneming van de ter vergadering ingebrachte aanvullingen en aandachtspunten en onder voorbehoud van de drie geplande verdiepende themasessies.	Secretaris	3
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stemt in met de aangepaste begroting projectplan Nationaal Park Drentsche Aa naar aanleiding van de 28%-korting door RvO-regeling Tijdelijke Ondersteuning Nationale Parken.	Secretaris	4
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stemt in met het voorstel jaarlijkse schouw Drentsche Aa om hieraan vanuit de begroting 2021 Nationaal Park Drentsche Aa maximaal 20.000 euro beschikbaar te stellen	Secretaris	5.3
Het Overlegorgaan Drentsche Aa besluit tot het indienen van een zienswijze op de ontwerp-Voorkeursbeslissing Luchtruimherziening, conform de ter vergadering ingebrachte aandachtspunten en inclusief expliciete verwijzing naar de separaat ingediende c.q. nog in te dienen individuele zienswijzen uit het Overlegorgaan	Secretaris	6
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stemt in met het voorstel om de brief van de Stuurgroep Zuidwest Drenthe te ondersteunen over de financiering van toezicht en handhaving in natuurterreinen.	Secretaris	10.1.3

BESLUITENLIJST d.d. 13 april 2021

Van de 64e vergadering van het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa. Een videovergadering vanwege de coronamaatregelen met de mogelijkheid (na aanmelding) om digitaal gebruik te maken van het spreekrecht.

Besluit	Door wie?	Agendapunt
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stelt het verslag van de vergadering van 11 februari 2021 met één wijziging vast	Secretaris	3
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stemt in met het projectvoorstel Voortzetting demoveld Wedbroeken en financiering uit de begroting 2021.	Secretaris	5.1
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stelt het Jaarverslag 2020 Nationaal Park Drentsche Aa vast	Secretaris	6
Overlegorgaan stemt in met de indiening van de adviesaanvraag bij de Visitatiecommissie Nationale Parken over de versterking en meerwaarde van het Nationaal Park Drentsche Aa en de bijbehorende organisatie.	Secretaris	7.4

BESLUITENLIJST d.d. 14 juni 2021***Van de 64e vergadering van het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa.******In het provinciehuis Drenthe, Westerbrink 1 in Assen. Vanwege de coronamaatregelen geen publiek, maar wel een livestream.***

Besluit	Door wie?	Agendapunt
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stelt het verslag van de vergadering van 13 april 2021 ongewijzigd vast	Secretaris	3
Het Overlegorgaan Drentsche Aa gaat akkoord met het concept-BIO-plan 2021-2030, met in achtneming van de ter vergadering gemaakte opmerkingen. Op het thema landbouw-water-natuur moet nog de juiste formulering worden aangebracht. Dit zal via bilateraal overleg door Arcadis worden gedaan.	Secretaris / Arcadis	4.1
Het Overlegorgaan Drentsche Aa vraagt om een aangepast communicatieplan rondom het BIO-plan 2021-2030, met ruimte na de zomervakantie via verschillende communicatievormen richting inwoners van het gebied.	Secretaris / Arcadis	4.2
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stemt in met de cofinanciering uit de begroting 2021 voor het projectvoorstel 'Brink- en esdorpenwandelingen' door de gemeente Aa en Hunze.	Secretaris	7.1
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stemt in met de uitvoering van het Bebordingenplan Nationaal Park Drentsche Aa.	Secretaris	7.3

BESLUITENLIJST d.d. 15 september 2021***Van de 65e vergadering van het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa.******In het gemeentehuis van de gemeente Aa en Hunze in Gieten. Vanwege de coronamaatregelen geen publiek en dit keer ook geen livestream.***

Besluit	Door wie?	Agendapunt
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stelt het verslag van de vergadering van 14 juni 2021 ongewijzigd vast	Secretaris	3
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stelt het eindconcept-BIO-plan 2021-2030 (inclusief MJAP) vast, onder voorbehoud van verwerking van de ter vergadering genoemde tekstuele nuancerings c.q. correctievoorstellen	Secretaris / Arcadis	4.1
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stemt in met het bijbehorende communicatieplan rondom het BIO-plan Drentsche Aa 2021 - 2023. Met o.a. een webinar als aftrap voor twee inloopbijeenkomsten op 26 en 28 oktober 2021.	Secretaris / Arcadis	4.2
Het Overlegorgaan stemt in met een bijdrage voor de digitale publieksversie (StoryMaps) van de resultaten 'Evaluatie 35 jaar vegetatieonderzoek Drentsche Aa', onder het voorbehoud dat in casu gedegen en verantwoord onderzoek wordt verricht, in afstemming met het waterschap Hunze en Aa's.	Secretaris	5

BESLUITENLIJST d.d. 15 november 2021

Van de 67e vergadering van het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa. Een videovergadering vanwege de coronamaatregelen met de mogelijkheid (na aanmelding) om digitaal gebruik te maken van het spreekrecht.

Besluit	Door wie?	Agendapunt
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stelt het verslag van de vergadering van 15 september 2021 ongewijzigd vast.	Secretaris	3
N.a.v. het verslag wordt toegezegd dat de duiding van de resultaten van de metingen van gewasbeschermings-middelen in de Drentsche Aa - door het Waterbedrijf Groningen in de zomer van 2021 - al in de vergadering van 15 februari 2022 zullen worden besproken.	Secretaris	3
Het Overlegorgaan stemt in met de voorgestelde beantwoording op de reactieformulieren en stelt daarmee het Beheer-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan Drentsche Aa (2021 - 2030) definitief vast. Na opmaak in huisstijl zal dit aan GS-Drenthe worden aangeboden voor vaststelling als bevoegd gezag.	Secretaris	4.1
Het Meerjarenactieprogramma wordt jaarlijks geagendeerd in het Overlegorgaan (start februari 2022), inclusief nadere detaillering voor de komende jaren.	Secretaris	4.1
Het Overlegorgaan stemt in met de annotatie bij het advies van de Visitatiecommissie Nationale Parken. Ter voorbereiding wordt in klein comité besproken hoe, met de input van het Overlegorgaan, de adviezen van de visitatiecommissie zijn te concretiseren.	Secretaris	4.2
Het Overlegorgaan stelt de Begroting 2022 Nationaal Park Drentsche Aa vast.	Secretaris	6.1
Het Overlegorgaan stelt het vergaderschema voor 2022 vast. De vergaderdata in 2022 worden: 15 februari, 20 april, 8 juni en 31 oktober.	Secretaris	6.2
Het Overlegorgaan ziet geen andere mogelijkheid dan in stemmen met het verzoek van het bestuur Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa om negatieve rente te verrekenen en zal dit schriftelijk laten weten.	Secretaris	11.2.3

4. Eindafrekening Bestedingenplan 2021

Projecten / uitgavenposten	
IVN (extra inzet + JuniorRanger + werkbudget)	€ 70.500
Opstellen BIO-plan 2021 - 2030	€ 45.601
Nieuwe welkomstborden	€ 40.615
Project brink- en esdorpenwandeling	€ 20.000
Voorlichtingsvideo Nationaal Park Drentsche Aa	€ 14.076
Levendbezoekersnetwerk Drentsche Aa	€ 11.756
Advies Vsitatiecommissie Nationale Parken	€ 11.731
OpStap-krant 2021	€ 10.836
Doorstroom #36 en #37	€ 9.394
Demoveld Wedbroeken Natuurinclusieve landbouw	€ 9.360
Bijdrage in sanering tankstation N34 nabij Zuidlaren	€ 9.078
Herstel Belvédère Westerlanden	€ 6.620
Overlegorgaan	€ 6.503
Storymap 'Evaluatie 35 jaar vegetatieonderzoek'	€ 5.000
Folders en promotie	€ 4.872
SNP-EUROPARC	€ 3.360
RvO-aanvraag minLNV	€ 2.425
Onvoorzien	€ 523
Gebiedsfonds Drentsche Aa	€ 93
Eindtotaal	€ 282.343

5. Overzicht afgeronde projecten

Nationaal Park Drentsche Aa 'Van brongebieden tot benedenloop'			
Afgeronde projecten vanaf 2002			
<i>Stand van zaken 31 december 2021</i>			
Status	Afgerond		
Thema	Aantal projecten	Totale investering	
Landbouw	30	€	2.702.949
Natuur en Landschap	72	€	11.671.537
Recreatie	68	€	6.552.699
V&E	17	€	987.710
Water	31	€	25.275.269
Wonen en Leefbaarheid	35	€	2.826.547
Gebiedsfonds Drentsche Aa	54	€	4.069.155
Eindtotaal	307	€	54.085.866
Status	Afgerond		
Financiële verdeling afgeronde projecten vanaf 2002			
<i>Stand van zaken 31 decem</i>			
EU-geld	€ 7.080.612	13,1%	
Rijk - ROM/WCL	€ 3.482.653	6,4%	21,7% € 11.745.449 <i>Totale Rijksbijdrage</i>
Rijk - SGM/SGB	€ 2.411.307	4,5%	
Rijk - Overig (o.a. Belvédère)	€ 5.851.488	10,8%	
Provincie - Drenthe en Gronin	€ 9.707.035	17,9%	24,9% € 13.446.531 <i>Totale Provinciale bijdrage</i>
Provincie - Nationaal Park Dre	€ 1.454.104	2,7%	
Provincie - Nationaal Landsch	€ 2.285.392	4,2%	
Gemeenten	€ 9.692.812	17,9%	
Waterschap	€ 4.447.416	8,2%	
SBB / NM / HDL	€ 1.520.880	2,8%	
Particulieren	€ 1.409.287	2,6%	
Gebiedsfonds Drentsche Aa	€ 213.273	0,4%	
Overig derden	€ 4.529.658	8,4%	
Som van Totale investerin	€ 54.085.866	100,0%	

Bijlage 6. Actuele nieuwsberichten op de website in 2021

[Vrijwilligers bedankt!](#)

7 december 2021

Nationaal Park Drentsche Aa bedankt alle vrijwilligers die zich elke keer weer vol overgave inzetten voor het Drentsche Aa gebied. Wat zou het Nationaal Park zijn zonder vrijwilligers? Hartelijk dank voor jullie inzet.

[Boeren en tuinders helpen mee met bescherming drinkwaterbron Drentsche Aa](#)

26 november 2021

De bescherming van de Drentsche Aa als belangrijke bron voor drinkwater. Meer zichtbare biodiversiteit aan de waterkant. Minder gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Het vasthouden van regen- en grondwater voor gewassen op het land. Het zijn doelen van een unieke 'groenblauwe' samenwerking in Nationaal Park Drentsche Aa. Hier werken al 45 boeren en tuinders langs de Drentsche Aa aan mee, door een strook grond langs de oevers van de beek niet agrarisch te bewerken en te helpen er kruiden- en bloemrijke buffers te laten ontstaan. Ter compensatie van de inkomensderving en extra onderhoudskosten zijn LTO Noord en Waterbedrijf Groningen voor de deelnemers opnieuw een vierjarige vergoedingsregeling overeengekomen.

[Gebiedsgerichte aanpak stikstof](#)

24 november 2021

Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben op 23 november 2021 de Gebiedsverkenningen stikstof Drenthe vrijgegeven. De Gebiedsverkenningen zijn weergegeven in een interactieve viewer en geven door middel van kaartbeelden inzicht in de stikstofdata van de twaalf stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in Drenthe, waaronder het Drentsche Aa-gebied.

[Filmpjes over aanpak van perceelsemissie in de Drentsche Aa](#)

18 november 2021

De beken van de Drentsche Aa rond Anloo zijn van groot belang voor de drinkwatervoorziening van de stad Groningen. Alle 19 veehouders en akkerbouwers rond het Anlooërdiep werken samen om perceelsemissie (uit- en afspoeling van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen) terug te dringen en zo de kwaliteit van het water op peil te houden.

[Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa](#)

8 november 2021

Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa

[Hendrik Oosterveld gekozen als lid EUROPARC-raad](#)

2 november 2021

Hendrik Oosterveld gekozen als lid EUROPARC-raad

[Nieuwsbrief Beekboderverhoging Drentsche Aa](#)

27 oktober 2021

Nieuwsbrief Beekboderverhoging Drentsche Aa

[Nieuwe borden aan grens Nationaal Park](#)

26 oktober 2021

Nationaal Park Drentsche Aa krijgt nieuwe welkomstborden aan de grenzen bij de invalswegen.

[Kadeverbetering Drentsche Aa](#)

21 oktober 2021

Om voldoende veiligheid te kunnen garanderen, verbetert Waterschap Hunze en Aa's de dijk.

[Nacht van de nacht](#)

21 oktober 2021

Nacht van de nacht

[In gesprek over uitdagingen Nationaal Park Drentsche Aa / BIO-plan 3.0](#)

7 oktober 2021

Wilt u meer weten over hoe Nationaal Park Drentsche Aa om gaat met actuele uitdagingen? Bekijk dan vanaf donderdag 14 oktober het webinar over het nieuwe Beheer-, Inrichtings- en

Ontwikkelingsplan (BIO-plan) voor het Drentsche Aa-gebied. Als vervolg op het webinar zijn er dinsdag 26 en donderdag 28 oktober twee inloopmomenten. Bent u erbij?

[Samenwerken aan een toekomstbestendig beekdal](#)

29 september 2021

De Drentsche Aa is één van de best bewaarde beekdallandschappen van Nederland. Boeren, bewoners, natuurorganisaties, het waterschap en recreanten kijken allemaal door hun eigen bril naar het gebied. Hoe zorgen we dat al die verschillende mensen met verschillende belangendoor één deur passen?

[Wandel mee 25 september](#)

7 september 2021

Prolander organiseert op zaterdag 25 september een wandeltocht in Polders Oosterland en Lappenvoort.

[Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa](#)

3 september 2021

Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa

[72,5 miljoen euro voor versterken van stikstofgevoelige natuur in Drenthe](#)

19 augustus 2021

De provincie Drenthe heeft 72,5 miljoen beschikbaar gekregen voor natuurherstel van het Rijk. Deze natuurherstelmaatregelen zijn onderdeel van de structurele aanpak stikstof van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Met dit geld wil de provincie Drenthe de natuur de komende drie jaar verder versterken en verbeteren.

[Nieuw watertappunt in Anderen langs etappe Pieterpad](#)

28 juni 2021

Wethouder Bas Luinge opende vandaag in Anderen een nieuw watertappunt. Het tappunt staat in Anderen, op de route van de Pieterpadwandeling tussen Rolde en Schoonloo.

[Af- en oprit A28 bij Haren drie weekenden dicht vanwege plaatsing faunaduiker](#)

24 juni 2021

De afrit van de A28 bij Haren (richting Groningen) is afgesloten in het weekend van 9 tot en met 11 juli en van 30 juli tot en met 1 augustus. De oprit van de A28 (richting Assen) is dicht van 6 tot en met 8 augustus. Tijdens de weekendstremmingen wordt een faunaduiker onder de A28 aangelegd. Een faunaduiker is een soort tunnel voor kleine dieren, zoals de otter.

[Beekherstel Witterdiep](#)

16 juni 2021

Beekherstel Witterdiep

[Bankje Hendrik Oosterveld](#)

11 juni 2021

Namens het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa heeft Henk Jumelet (gedeputeerde Provincie Drenthe) een zitbankje aangeboden aan de inmiddels oud-voorzitter Hendrik Oosterveld.

[NP Drentsche Aa Gastheerschap cursus 2021](#)

11 juni 2021

Oktober / november 2021 organiseert Nationaal Park Drentsche Aa weer een Gastheerschapcursus voor Drentsche Aa ondernemers en werknemers. In vier bijeenkomsten en een excursie worden de deelnemers opgeleid tot ambassadeur/voorlichter van het Drentsche Aa gebied. Na afloop ontvangen de cursisten het Nationaal Park certificaat, het gastheerschap gevelbordje en de Nationaal Park vlag. Alle gecertificeerde gastheren vormen onderdeel van het 'Levend bezoekersnetwerk', hét informatienetwerk van het Nationaal Park Drentsche Aa. De Drentsche Aa Gastheerschapcursus is ontwikkeld in samenwerking met gebiedsondernemers waardoor het aansluit op de dagelijkse praktijk.

[Samen werk maken van de toekomst van het landschap van de Drentsche Aa](#)

8 juni 2021

Samen werk maken van de toekomst van het landschap van de Drentsche Aa

[Jaarverslag 2020 online beschikbaar](#)

7 juni 2021

Jaarverslag 2020 online beschikbaar

[Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa](#)

7 juni 2021

Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa

[Persbericht: Nieuwe 'Reuzen' kinderroute Nationaal Park Drentsche Aa](#)

25 mei 2021

Persbericht: Nieuwe 'Reuzen' kinderroute Nationaal Park Drentsche Aa
Persbericht: Nieuwe 'Reuzen' kinderroute Nationaal Park Drentsche Aa

[Start gebiedsprojecten Drentsche Aa](#)

21 mei 2021

De Drentsche Aa is één van de best bewaarde beekdallandschappen van noordwest Europa. Het Programma Natuurlijk Platteland besteedt aandacht aan het versterken van de biodiversiteit en het terugbrengen van een natuurlijke waterhuishouding in het landschap. De werkzaamheden zijn nog niet voltooid. Om iedereen op de hoogte te houden van de voortgang van de werkzaamheden is de projectpagina Drentsche Aa gelanceerd. Hierop staan alle projecten die worden uitgevoerd in de verschillende werkgebieden van de Drentsche Aa. Niet alle projecten beginnen tegelijk. Op de website staat per project de planning en de actuele gebeurtenissen. Op een interactieve kaart is precies te zien in welke gebieden er gewerkt wordt.

[Otter en bever lezing Nationaal Park Drentsche Aa](#)

11 mei 2021

Nationaal Park Drentsche Aa organiseert op 10 juni aanstaande om 20:00 uur een digitale Otter en Bever lezing, verzorgd door Cindy de Jonge. Aanmelden kan via de link in de tekst.

[Schrijfwedstrijd Dag Nationaal Park](#)

11 mei 2021

Op 24 mei vieren we de 22ste editie van de Dag van het Nationaal Park, een dag die alle Europese parken in het zonnetje zet. Dit jaar staat in het teken van 'The Next Generation'. Hoe staan zij in contact met onze natuur? Door een 'Tiny Tales' verhalenwedstrijd te organiseren voor leerlingen van groep 6 en 7, helpen we kinderen bij het vinden van hun weg naar Nationaal Park Drentsche Aa. Doe mee met jouw klas en maak kans op een gratis schoolreisje naar de Natuurschool.

['De Otter' komt terug](#)

6 mei 2021

De film 'De Otter - Een legende keert terug' wordt herhaald op woensdag 26 mei, om 17:05 op NPO2.

[Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa](#)

4 april 2021

Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa

[Lezing Theo Spek: Ode aan de landschapsgeschiedenis: langetermijnontw. van het Drentsche Aa-gebied](#)

1 april 2021

Op donderdagavond 8 april van 20:00 - 22:00 uur geeft Prof. dr. ir. Theo Spek een Nationaal Park Drentsche Aa lezing in het kader van ons jaarthema 'Ode aan het Landschap'.

[Gebiedsgerichte aanpak voor zon op dak in Tynaarlo, Noordenveld en Aa en Hunze](#)

24 maart 2021

Gebiedsgerichte aanpak voor zon op dak in Tynaarlo, Noordenveld en Aa en Hunze

[Versterking kwaliteit en beleving van het landschap in en rondom de Drentse Nationale Parken](#)

23 maart 2021

Versterking kwaliteit en beleving van het landschap in en rondom de Drentse Nationale Parken

[Koersdocument Drentse aanpak stikstof: een nieuw puzzelstuk in de Nederlandse stikstof-puzzel](#)

18 maart 2021

Koersdocument Drentse aanpak stikstof: een nieuw puzzelstuk in de Nederlandse stikstof-puzzel

[werkzaamheden Ballooërveld](#)

15 maart 2021

Er is in Nederland veel te doen om de neerslag van stikstof, we mogen bijvoorbeeld overdag niet harder rijden dan 100 km per uur, dat is niemand ontgaan! Ook heeft onze regering geld uitgetrokken om de natuur te verbeteren. Allemaal gericht om de schadelijke gevolgen van de neerslag van stikstof voor de natuur te verminderen; de PAS-gelden (Programatische Aanpak Stikstof) <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2018/11/Provincie-Drenthe-herstelmaatregelen-PAS.pdf>

[Goed nieuws voor de waterkwaliteit in de Drentsche Aa](#)

15 maart 2021

Goed nieuws voor de waterkwaliteit in de Drentsche Aa

[Waterschap verhoogt beken Drentsche Aa-gebied: 'Omliggende natuur kan zo natter blijven'](#)

9 maart 2021

Waterschap verhoogt beken Drentsche Aa-gebied: 'Omliggende natuur kan zo natter blijven'

[Persbericht: Bescherm de zeldzame wilde narcis!](#)

24 februari 2021

Persbericht: Bescherm de zeldzame wilde narcis!

[Schatlink van start in waterwingebied Gasselte](#)

23 februari 2021

Schatlink van start in waterwingebied Gasselte

[Tot en met 14 maart tanken aan de N34 bij Zuidlaren](#)

23 februari 2021

Tot en met 14 maart tanken aan de N34 bij Zuidlaren

[Herhaling otterfilm aanstaande zaterdag: 20 februari](#)

18 februari 2021

De otter, een legende keert terug

[Digitale NP Drentsche Aa Thema-avond Bio-economie en Dubbel Drents](#)

5 februari 2021

Donderdag 18 februari 2021: Digitale thema-avond Bio-economie Drentsche Aa en Dubbel Drents.

Start 20:00 uur

Het project Bio-economie Drentsche Aa loopt inmiddels drie jaar. Het gaat vooral om het stimuleren van nieuwe landbouw ontwikkelingen in het Drentsche Aa gebied. Tijdens deze Nationaal Park thema-avond laten wij enkele aansprekende voorbeelden zien. Er komen meerdere personen aan het woord waaronder de projectleider, een landbouwer, een bakker en meer betrokkenen.

[Beheerplan voor bevers vastgesteld](#)

4 februari 2021

Gedeputeerde Staten van de provincies Drenthe en Groningen hebben een beverbeheerplan vastgesteld dat in nauwe samenwerking met de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest tot stand is gekomen. Met het Beverbeheerplan Groningen Drenthe 2021 - 2025 zorgen de partijen voor een balans in de bescherming van de bevers enerzijds en de bescherming van dijken en kades (de waterveiligheid) en voldoende water (waterhuishouding) anderzijds. In het plan staan vastgestelde werkafspraken die in de praktijk gebruikt gaan worden. Het plan is tot stand gekomen met inbreng van diverse natuur- en terreinbeherende organisaties.

[Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa](#)

4 februari 2021

Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa

[Kadeverbetering Drentsche Aa](#)

3 februari 2021

Kadeverbetering Drentsche Aa. Om voldoende veiligheid te kunnen garanderen, verbetert het waterschap Hunze en Aa's de dijken.

7. Adressen partners

Secretariaat Nationaal Park Drentsche Aa

Postbus 122, 9400 AC Assen
Bezoekadres: Westerbrink 1 in Assen
T (0592) 365555
E drentscheaa@drenthe.nl
I www.drentscheaa.nl

IVN Drenthe

Postbus 125
9400 AC Assen
T (0592) 371740
www.ivn.nl

Staatsbosbeheer

Postbus 333
9700 AH Groningen
T (050) 7074444
www.staatsbosbeheer.nl

LTO Noord

Postbus 186
9200 AD Drachten
T (088) 8886666
www.ltonoord.nl

Recreatiesector

p/a Recreatieschap Drenthe
Drift 11c
7991 AA Dwingeloo
T (0521) 593210
www.recreatieschapdrenthe.nl

Natuur- en Mileufederatie Drenthe

Hertenkamp 6
9401 HL Assen
T (0592) 311150
www.nmfdrenthe.nl

Waterschap Hunze en Aa's

Postbus 195
9640 AD Veendam
T (0598) 693800
www.hunzeenaas.nl

Vereniging Brede Overleggroep Kleine Dorpen (BOKD)

Dr. Nassaulaan 3a
9401 HJ Assen
T (0592) 315121
www.bokd.nl

Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93
9460 AB Gieten
T (0592) 267777
www.aaenhunze.nl

Gemeente Assen

Postbus 30018
9400 RA Assen
T (0592) 366911
www.assen.nl

Gemeente Groningen

Postbus 30026
9700 RM Groningen
T 14 050 (verkort nummer)
www.gemeente.groningen.nl/

Gemeente Midden-Drenthe

Postbus 24
9410 AA Beilen
(0593) 539222
www.middendrenthe.nl

Gemeente Tynaarlo

Postbus 5
9480 AA Vries
T (0592) 266662
www.tynaarlo.nl

NV Waterbedrijf Groningen

Postbus 24
9700 AA Groningen
T (050) 3688688
www.waterbedrijfgroningen.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV)

Postbus 20401
2500 EK Den Haag
T (070) 3798911
www.rijksoverheid.nl

Provincie Drenthe

Postbus 122
9400 AC Assen
T (0592) 365555
www.drenthe.nl

De Hondsrug UNESCO Global Geopark

Hoofdstraat 50
7875 AD Exloo
(0599) 236374
www.geoparkdehondsrug.nl